

Krvavý Kavkaz

MILITARY
MILITARY

Helmuth Nowak

Krvavý Kavkaz

PRAHA 2008

Přeložil: **JIRÍ NOVOTNÝ**

Helmuth Nowak: Krvavý Kavkaz
Vydání první
Copyright © 2008 Helmuth Nowak
All rights reserved

Vydalo nakladatelství Baronet a.s., Izraelská 6, Praha 10, www.baronet.cz
v roce 2008 jako svou 1368. publikaci
Český překlad © 2008 Jiří Novotný
Přebal a vazba © 2008 Ricardo a Baronet
Ilustrace na přebalu © 2008 Karel Řepka
Sazba a grafická úprava Ricardo, Sudoměřská 32, Praha 3
Tisk a vazba: **FINIDR** s. r. o., Český Těšín

Veškerá práva vyhrazena.
Tato kniha ani jakákoli její část nesmí být přetiskována, kopírována
či jiným způsobem rozšiřována bez výslovného povolení.

Název a logo BARONET® jsou ochranné známky zapsané
Úřadem průmyslového vlastnictví pod čísly zápisu 216133 a 216134.

ISBN 978-80-7384-144-7

BARONET
Praha 2008

Helmuth Nowak

Krvavý Kavkaz

KAPITOLA 1

Plány jsou báječná věc. Fantazie, snění, plány, to všechno člověka povznáší nad nepříjemnou realitu, dává mu pozapomenout na fakt, že svět je tvrdý a nemilosrdný jako zlostná indická bohyně Kálí. Díky svým šesti pažím může člověka přátelsky obejmout, ale ve stejné chvíli mu také vrazit hned několik dýk do zad. Tak milostně, potměšile i nenávistně přivinul na svou hrud' říšský kancléř Adolf Hitler německý národ. Lichotil mu, sváděl jej, podváděl, zrazoval, zabíjel a zadupával do prachu. „Hle, jak jsem veliký!“ říkal mu, když jeho armády drtily každého nepřítele, který se mu odvážil postavit, i toho, který si chtěl žít v tichosti po svém, bohužel však měl tu smůlu, že drze překážel na mapě Evropy, na níž si německý kancléř zapsal rozmáchlým písmem: „*Toto všechno je moje!*“

„Hle, jak jste malí a neschopní!“ říkal mu, když si jeho armády nedokázaly vykasat nohavice, přebrodit Lamanšský průliv a dobýt pro něj Británii. „Jste naprosto k ničemu!“ zalykal se vztekem, když nedokázaly v několika týdnech porazit zaostalé Rusko a generálové s výmluvami na špatný stav cest, tuhé mrazy a rostoucí sílu Rudé armády přicházeli s neslýchanými představami, že by snad vojska mohli vést alespoň částečně sami.

Nejdomýšlivější nositele takových podvratných myšlenek Vůdce propustil a nahradil je poslušnějšími, ale i potom musel poslouchat nejapné výmluvy, proč tu nebo onu jasně formulovanou směrnicí nedokázali splnit. Jeho plán na dobytí Ruska už ani nemohl být jednodušší, sestával z pouhých dvou jasných bodů:

1. Překvapivě vtrhnout do země a zvítězit v pohraniční bitvě dřív, než nepřítel stačí mobilizovat.

2. Rozdrtit ruské ozbrojené síly a zadupat je do prachu.

Tak prostinkou věc nedokázali jeho maršálové a generálové provést! Podle Vůdcových dispozic měl jeden německý prapor zničit ruskou divizi a jedna tanková divize měla mezi snídaní a večeří zdeptat skupinu armád. Polní velitelé se však nestyděli vymlouvat jako školáci, když v depeších hlásili, že pro své náročné úkoly nemají dost sil. Neustále požadovali víc vojáků, výzbroje, munice a zásob, víc pohonných hmot (zřejmě aby si vytvořili zásobu pro případ, že by chtěli pod nějakou nejspíše záminkou ustupovat). Sotva uhodily první mrazy, úpěnlivě volali po zimní výstroji, zatímco by vojsku stačilo zahřát se pohybem, tedy nepřetržitým útokem.

Kdyby nebyli tak nepostradatelní doma, Vůdce by nejspíše k armádám poslal místo generálů zapálené gauleitery a tajemníky strany. Ti si alespoň uvědomovali, že ohnivý zápal pro myšlenky nacionálního socialismu má na bojišti mnohem větší váhu než zbraně a že voják zocelený novou německou ideologií nebude fňukat, jestliže se do zákopů nepodaří týden dopravit žádné zásoby nebo bude muset určitou dobu snášet mrazy v letní uniformě. Co záleželo na nějakém drobném strádání, jestliže byl v sázce osud celé vlasti?

* * *

Ruské tažení se protahovalo, v červenci 1942 už trvalo třináct měsíců. Pokud německá armáda neměla v Rusku protrpět ještě jednu zimu, bylo naprosto nezbytné, aby Vůdce odňal packalům v čele armád i to minimum pravomocí, které jim dosud ponechával, a ujal se řízení veškerých operací na dálku sám.

Jako vždy přespříliš opatrný generální štáb připravil pro letní tažení roku 1942 plán, který jako by vůbec

nebral v úvahu názor říšského kancléře, že se ruské armády pod tvrdými údery německé pěsti už dávno rozpadly a teď už pouze stačí obsazovat další a další území. Generálští byrokrati připustili, že těžiště náporu musí ležet na jihu a že je pro výsledek války naprosto nezbytné obsadit ruské naftové prameny na Kavkazu. K provedení však určili takové síly, jako by bylo třeba bojovat se silnou armádou vedenou schopným velitelským sborem, a ne s děsem prchajícími hordami podlidí. Chystali se vyslat celou skupinu armád proti Stalingradu, po jeho dobytí ji stočit po pravém břehu Volhy ke Kavkazu a spořádaným krokem dojít až na tureckou a perskou hranici.

Naštěstí tu byl ještě Vůdce, který tomuto nezodpovědnému mrhání lidskými a materiálními zdroji dokázal zabránit a po poradě se svou neomylnou strategickou intuicí rozdělil skupinu armád Jih a její úkoly mnohem racionálněji. K dobytí Stalingradu určil pouze jednu, nikoli hned čtyři armády. Ušetřeným silám přikázal bez zbytečného zdržování obsadit nejvyšší ruské pohoří a nejvydatnější naftové prameny, udržující dosud v chodu, jak psaly říšské noviny, „žalostný zbytek ruských tankových a leteckých formací“.

Dobytí dvou velkých cílů jedním úderem dřív, než přijde podzimní období bláta a tuhé mrazy, se zdálo mnohem efektnější, mělo naplnit nepřátele Německa – loni v prosinci k nim přibyly ještě mocné Spojené státy a v závěsu za nimi celé hejno menších pronárodů – nesnesitelnou úzkostí. Když si pak Vůdce škodolibě představil bědování politiků, kteří se dali svést k tak neuváženému kroku, rozhodl se pro ještě radikálnější demonstraci své vojenské moci. Přikázal, aby 11. armáda, která konečně ovládla celý Krym a podle představ generálního štábu se měla přesunout do Gruzie s cílem podpořit dobytí Kavkazu úderem do týla sovětských jednotek, nemarnila čas zbytečnou operací, přesunula se na leningradskou frontu a pomohla zničit to prokleté město, zdroj revoluční sněti, která se odtud

rozšířila na celé Rusko. Termín konečného zúčtování už ani nemohl mít lepší načasování: od sovětské revoluce mělo v listopadu uběhnout rovných pětadvacet let. V té době už ovšem nebude Leninovo město na Něvě vůbec existovat...

Ale i po této reorganizaci armád se říšskému kancléři zdálo, že žene ke vzdálenému horstvu příliš mnoho mužů i vozidel, jejichž spotřeba pohonných hmot by mohla převýšit nedostatečné německé možnosti. Odebral proto kavkazským armádám dvě mechanizované divize SS a přesunul je do Francie – tím se mu podařilo ušetřit spoustu benzínu, o nějž by příliš dobře vyzbrojené a přednostně zásobované jednotky černé gardy zbytečně připravovaly wehrmacht a luftwaffe.

Bohužel se ukázalo, že se proradní Rusové jako obvykle uchýlili ke lsti. Stejně jako při přepadení Finska na podzim 1939, také u Stalingradu o tři roky později předstírali slabost a neschopnost, které měly zamaskovat, že za Volhou připravují k útoku čtyři vševojskové a dvě tankové armády, které měly rozsekat 6. armádu do jitrnic. Vůdci německého národa tak nezbylo než se znovu poradit s intuicí, odklonit 4. tankovou armádu z kavkazské fronty a vyslat ji na pomoc generálu Paulusovi. Z původních pěti armád, které chtěl generální štáb použít k rychlému dobytí sovětského naftového ráje, tak nakonec zbyly jen dvě, nebudeme-li ovšem počítat jednotky, stažené z fronty už dřív.

Kverulanti s rudými lampasy na kalhotách by sice mohli poukazovat na fakt, že nejvyšší ruské horské pásmo má skoro stejnou rozlohu jako celé Německo, taková drobnost by však neměla pro vysoké bojové kvality německé armády představovat neřešitelný problém. Jistá malá nepříjemnost se však do plánů přece jen vloudila: ze sedmi výborně vycvičených horských divizí bylo možné nasadit pouze dvě – zbývající už bojovaly jako obyčejná pěchota jinde. Stejně dobře připravený sbor italských alpinistů kdosi poslal nějakým nedopatřením na výpomoc ke Stalingradu.

Když pak bleskový postup pohořím začal váznout na nedostatku horských jednotek, Vůdce zasáhl naprosto nekompromisně. Za viníka této situace označil maršála Lista, velícího útoku na Kavkaz, odvolal ho a ujal se řízení skupiny armád A osobně. Při této příležitosti se zbavil také náčelníka generálního štábu Haldera, který byl od začátku proti rozdělení skupiny armád na několik menších částí a sýčkoval, že by se to wehrmachtu nemuselo vyplatit. Nikdo nemá rád pro-roky, zvláště pokud se jejich chmurné předpovědi začnou přece jen plnit...

* * *

Obecně se má za to, že velcí páni mívají velké starosti, zato strasti prostého člověka nestojí ani za zmínku. Oč jednodušší by pak měl být život obyčejného pěšáka? Nemusí přemýšlet, veškeré myšlení za něj obstarají jeho velitelé. Nemusí se zabývat tím, kde složí hlavu, co bude jíst a do čeho se oblékne, o to všechno by se měla postarat armáda. Život vojenský – život veselý. Každý pěšák dbalý své cti by však i o životě v nejmodernějších kasárnách v době míru zcela jistě prohlásil, že taková existence stojí, řečeno ještě celkem mírně, za pendrek.

Vojákům pěší divize, kteří se už přes dva týdny plahočili v nesnesitelných vedrech rozpálenou kubáňskou stepí, připadal mírový život v kasárnách jako nepoznaný, ryze vysněný ráj. Kvůli horku se vydávali na pochod v deset hodin večer a za noc urazili padesát kilometrů. Přes den se ukrývali ve stanech a marně se pokoušeli spát. I pod stanovými plachtami vystupovaly teploty běžně nad padesát stupňů, člověk se vařil, i když se svlékl do naha. Jestliže se svlékl, vydával tělo na pospas mračnům nejrůznějšího krvelačného hmyzu, ale i kdyby se celý zabalil do jemné síťoviny, nevyřešil by tím problém žravých vší, jimiž byl každý obsypaný jako májová třešeň květy.

Největší problém v těchto vedrech představoval zoufalý nedostatek vody. Většinu zásob pěších jednotek přepravovala koňská spřežení, a koně v panující výhni dokázali vypít málem všechnu vodu přiváženou k jednotkám. Každý voják dostával na den litr vody – zbytek potřebných tekutin přijímal v čaji, sladové kávě a polévce – což ovšem ani zdaleka nestačilo zahnat palčivý pocit žízně, nemluvě o tom, že nikomu nikdy nezbyla ani kapka na mytí nebo holení.

Těla se dusila pod nánosem blátivé kaše, tvořené pískem, prachem a potem, a kůži rozleptávala vyloučená sůl; především kvůli ní se vojákům tvořily kolem krku, v pase a na zápěstích rudé pruhy odřenin, z nichž brzy začaly rašit mokvavé boláky. Nikdo raději ani nechtěl zkoumat, co všechno by se jim mohlo vylíhnout v holínkách, zasvěcené by však nijak nepřekvapilo, kdyby se odtud jednoho dne vydal na vítězný pochod světem nějaký hrůzostrašný mor, vylidňující celé kontinenty.

Snad každého vojáka při čištění zbraní alespoň jednou napadlo, co by se asi stalo, kdyby z hlavně najednou vyšla rána. Někdy byly takové případy prohlášeny za nešťastnou náhodu a postřelený se s „ránou za milion“ vrátil domů do vlasti. Pravděpodobnější však bylo, že dotyčný bude obviněn ze záměrného sebepoškození a pokusu vyhnout se vojenské povinnosti. Za to mu hrozil v lepším případě trestný prapor, v horším – pokud počet podobných nehod právě stoupal – poprava před vlastní jednotkou.

Než se dát zostudit a zastřelit před kamarády, to už by bylo lepší rovnou strčit hlaveň do huby a zmáčknot spoušť, říkali si vojáci. Většinu z nich ale pomyšlení, že takovou možnost vyváznout z ruské mizérie budou mít vždycky, trochu uklidnilo a odložili provedení na dobu, až bude opravdu nejhůř. Stávaly se však i případy, že člověk otupený a vysílený strádáním už nedokázal na nic čekat a celý svůj zpackaný život ukončil vlastní rukou.

Důstojníky to vždycky zaskočilo, každá taková událost je stála spoustu papírování a vysvětlování. Ještě nepříjemnější pro ně ale bylo, že po každé sebevraždě museli promluvit mužstvu do duše, vysvětlit, že dobrovolný odchod ze světa je vlastně zbabělostí, zradou vlasti a kamarádů, těžkou ránou pro rodiny a hanbou, která padne na celou jednotku. Domlouvali vojákům, aby se neostýchali přijít s každou svou starostí za nimi, slibovali, že se jim ze všech sil vynasnaží pomoci, a přitom věděli, že toho můžou udělat jen velmi málo. S únavou a špatným zásobováním nic nesvedli – sami jimi trpěli také – a proti duši leptajícím dopisům z domova, kterým se ve všech armádách na světě říká „nezlob se a sbohem“, žádná opravdu účinná zbraň neexistovala.

Na zbědovanou rotu kapitána Klatta se však jednoho dne přece jen usmálo štěstí. Německé jednotky uvízly v urputných bojích o každou ulici Krasnodaru, rota však prošla městem téměř beze ztrát – její úsek tentokrát tvořila velká zelinářská zahrada, v níž se nepřítel nemohl nikde ukrýt. Třicet minut po zahájení útoku mohl kapitán hlásit: „Jednotka ‚Kláda‘ se bez větších potíží probjovala k mostu přes Kubáň. Most je úplně zacpaný unikajícími Rusy.“

„Mají v okolí nějaké tanky nebo děla?“ zeptal se velitel praporu.

„Ne, pane majore, nic takového nikde nevidím.“

„Tak alou na most a stříhat dráty! Jestli se vám ho podaří obsadit, vaše rota může počítat s týdnem odpočinku.“

„Rozkaz, pane majore!“ vyhrkl kapitán rázně, třebaže slibu příliš nevěřil. Na to už byl v armádě příliš dlouho. Postavil dvě čety zády k předmostí, aby přerušily proud unikajících rudoarmějců, a pokývl poručíku Merckovi, aby zaútočil po mostovce. Ve chvíli, kdy kulomety jeho čety začaly ostřelovat postavení za řekou, ruský velitel demoliční skupiny rozhodně stlačil páku detonátoru, pod šesti betonovými pilíři se oran-

žově a fialově zablýskalo a celá mostovka se začala lámat.

Rachocení výbuchů skoro přehlušil zoufalý křik ustupujících rudoarmějců a bolestný nářek koní. Desítky lidí a koní vylétly vzhůru a do stran, stovky padaly do chladných zpěněných vln Kubáně, kde je bombardovaly bloky a úlomky betonu, žulové kostky dláždění, kovové části zábradlí, bedny, zbraně a munice z rozmetaných vozů. Výbuch a krupobití těžkého závaží málokdo přežil, rychlý proud odnášel zabitá a raněná těla lidí i zvířat k moři. Hlavy prorážely hladinu pokrytou silnou vrstvou šedého prachu; vypadalo to, jako by těla uvízla v hladké skalní stěně a neměla sílu se vyprostit.

Muži z čtyř poručíka Mercka se vztekali.

„Hovadský Rusové!“ prskal Mayer. „Jako by nestačilo, že se zabíjíme mezi sebou, musí ještě odpravovat vlastní lidi! Udělal by tohle nějaký Němec?“

„Udělal,“ přikývl Tiemann. „Kolik jich tam zařvalo? Dvě stě? Tři sta? Kdybysme ten most dobyli a pověsili se jim na paty, padlo by jich stokrát tolik. Takhle si zajistili tři dny na odsun a postavení nové linie.“

„Víte, co je na tom krásný?“ zazubil se zrzavý a pihovatý nováček Klieber. „Že tím posloužili i nám. Než sem ženisti dotáhnou ty své pitomý pontony a stlučou náhradní most, můžem se tu rekreovat. Vykoupat se, můj ty Bože, a vyprat si ty smradlavý hadry! Možná nás za tu dobu dojedou i vozy se žrádlem a vyfasujem prášek proti vším a petrolej, abysme jim zase mohli trochu znepríjemnit život. Já potkat toho Ivana, který to odpálil, pěkně mu poděkuju a rozdělím se s ním o všechno, co mám.“

„Dobře, hoši, teď máme opravdu padla,“ prohlásil poddůstojník Breitner, když došel ke skupině vojáků. „Vracíme se do té zahrady, kterou sme prošli. Vyhrabem si nějaký díry pro případ, že by za náma ještě zůstali nějaký Ivani, postavíme stany a pak bude nástup na osobní hygienu. Voda v Kubáni je sice ledová, ale

to je v tomhle vedru jenom dobře. Po tý budem spát jako mimina.“

„Né že bych byl proti vykoupání,“ ozval se Hasse, „ale jak to bude se žrádlem?“

„Až nás dojedou špekouni, bude gulášová polívka. Podle toho, co sem slyšel, se budou taky fasovat cigarety a mýdlo s jelenem...“

„Co je to mýdlo?“ zeptal se Klieber a všichni se rozesmáli. Erich Breitner měl Kliebera rád, sám kdysi po příchodu mezi tyto sršaté válečníky upozorňoval záměrně přeháněnou naivitou na své mládí a nezkušenost, aby toho od něj náhodou nečekali tolik jako od sebe. To ale bylo před šestnácti měsíci a od té doby se stal veteránem, vysloužil si Železný kříž druhé třídy, zranění, starší milenku a po veliteli druhou nejvyšší hodnost v četě. Teď už žádné mimikry nepotřeboval.

„Uvidíš,“ odbyl nováčka, aby se nezdržoval, a pokračoval: „Taky by se měl rozdávat hajzlpapír a pasta na zuby.“

„Ta válka je prostě něco úžasného!“ vydechl Klieber. „Fakticky pasta na zuby? Neslyšel si takhle náhodou ‚pěstí do zubů‘ nebo něco podobného? To by mi štymovalo víc.“

„Pro kojence, jako seš ty,“ obrátil se k němu poddůstojník s nezničitelně dobrou náladou, „se bude vydávat taky čerstvý velbloudí mlíko. Prý je moc zdravý a výživný.“

„Já tudle válku prostě *miluju*,“ hlesl Klieber okouzleně. „Takovej luxus sme si doma nikdy nemohli dovolit. Velbloudí mlíko! Už jenom kvůli tomu todle všechno stálo za to.“

„Tak zvedněte zadky a jdeme!“ přikázal poddůstojník Breitner. „Dáme se trochu do fazóny a pak hurá do starodávný Kolchidy.“

„To si snad děláš srandu! Není to zas nějaká nová pohlavní nemoc? Znělo to tak,“ dožadoval se Mayer souhlasu ostatních a všichni mu na to vážně přikývli.

„Vy ignoranti! Nikdy ste neslyšeli o zlatým rounu?“

„Aby měl člověk zlatý houna,“ pravil Tiemann rozšafně, „na to by musel dobře a pravidelně žrát. To ovšem není náš případ.“

Jakmile pominulo bezprostřední nebezpečí, všichni vojáci se začali chovat jako malé děti. Erich Breitner to věděl. Třebaže byl z mužů v jednotce stále nejmladší – narukoval jako sedmnáctiletý dobrovolník – jakékoli dětinství se mu protivilo.

„Pohyb!“ zavrčel. „Kdo se okamžitě nezvedne, bude kopat latríny.“

Popravdě řečeno, stavět latríny bylo mnohem snadnější než budovat obranu, z jakéhosi důvodu se však tato práce musela vždycky přidělovat jako trest, dobrovolně se do ní nikdo nehrnul. Hrozba zapůsobila. Vojáci posbírali své propriety a s kletbami vykročili v zástupu za poddůstojníkem.

Bez reptání dovedou pochodovat pouze pitomí civilisté.

KAPITOLA 2

Krajina na Kubáni připomínala biblickou rajskou zahradu, v níž žádná Eva dosud neutrhla ze stromu zakázané jablko. Země štědře vydávala své plody, nerozlišovala mezi přítelem a nepřítelem, jak se to v průběhu civilizace naučili dělat lidé. Krasnodarští dělníci se sice na vetřelce dívali nepřátelsky, protože ustupující Rudá armáda před odchodem zničila naftové rafinerie a všechna průmyslová zařízení, a nyní se obávali, z čeho budou žít, město však bylo především centrem úrodného zemědělského kraje a rolníci vnímali příchod wehrmachtu jako své osvobození.

Jakmile začala evakuace – sovětští funkcionáři se vytratil ještě dřív, než byla vyhlášena –, odvedli si z kolchozních stájí, vepřinů a drůbežáren hospodářská zvířata a rozebrali sklady potravin určených k odvozu do průmyslových oblastí. Rozpustili násilně ustavené kolchozy, z tajných úkrytů vytahali zakázané svaté ikony a obnovili činnost pravoslavné církve. V chrámu, sloužícím za sovětské vlády jako sklad obilí, bylo konání bohoslužeb povoleno už před půl rokem a ze sibiřského tábora se vrátil místní pop, uvězněný za „protistátní činnost“, věřící se však směli modlit pouze za vítězství sovětských zbraní.

Teď se ale zdálo, že se navracejí staré časy hojnosti, kdy Kubáň spravovali sami kozáci, bránící jižní hranici Ruska proti Turkům, rolníkům se vrátí rodinná pole a nikdo je nebude nutit, aby svou úrodu bezplatně odevzdávali „vlasti“. Běh života začnou znovu určovat přírodní cykly a církevní kalendář, a ne neschopní a krutí kolchozní funkcionáři, dosazení bůhví odkud,

kteří neměli o zemědělské práci ani ponětí. Zato ale chodili opásaní revolvery a za sebemenší neposlušnost posílali hospodáře i celé rodiny na dlouhá léta do pracovních táborů.

Prostí venkované se chtěli německým vojákům odvděčit, bez pobízení dováželi do zásobovacích skladů wehrmachtu na trakařích mouku a brambory, v koších vystlaných senem nosili vejce, proutky přiháněli husy a přinášeli celé hrozny kuřat, svázaných nohama k sobě a tlukoucích poděšeně křídly. Vojáci sténali nad vydatnými porcemi jídla a některým se z nadměrné a tučné stravy dokonce udělalo tak špatně, že museli vyhledat lékařskou pomoc.

Přinejmenším stejně úžasný byl ale dostatek vody, která jim za pochodu od Rostova tolik chyběla. Konečně se mohli do sytosti vykoupat v osvěžující chladné řece a smýt ze sebe špínu dlouhého přesunu. Na břehu Kubáně roztopili ohně pod dvousetlitrovými plechovými sudy, naházeli do nich celé kostky jádrového mýdla a vyprali propocené a zaprášené prádlo a uniformy. Polní prádelny by to sice svedly líp, jako vždy však měly za bojovými formacemi několikadenní zpoždění a vojáci už nevydrželi čekat ani hodinu.

Oholili se, nechali si od kamarádů nakrátko ostříhat vlasy a konečně se jakž takž zbavili neodbytných vší. Zdejší druh vypadal mnohem odolnější než vši jiných národů – v pudru přidělovaném zdravotní službou si přímo libovaly a zvykly si i na petrolej. Ani ony však nedokázaly odolat dezinfekčnímu mýdlu a teplým koupelím, vypraným svrškům a především neobyčejně hustým dřevěným hřebínkům, které vesničané velmi zručně vyráběli. Je pravda, že se do dvou týdnů objevily znovu, ale čtrnáct dnů znamená v životě vojáka na frontě celou věčnost.

Stavba pontonového mostu zabrala ženistům osmnáct hodin, tři dny jim však trvalo, než na místo vůbec dorazili a přivezli potřebnou techniku. Od Rostova ke Krasnodaru museli vybudovat osm mostů a vyztužit několik cest přes bažiny opracovanými kmeny, a teď už byli skoro na konci se silami. Velitelé si to uvědomovali, přesto je však museli pohánět k většímu spěchu. Každý den navíc sloužil nepříteli, znamenal více vybudovaných zákopů a odolnějších opevnění, víc zásob a munice dopravených do přední linie, víc záloh, jež bylo možné přisunout na novou bojovou linii.

Pěchota se pomalu zotavovala z dlouhého namáhavého pochodu a těšila se z dojíždějících kolon se zásobami; třebaže jídla byl v tomto požehnaném kraji nadbytek, erár vojákům stále dlužil část přidělu cigaret, a především už dlouho nedostali žádnou poštu z doma. Ta pro ně představovala – navzdory propagandisticky přibarveným hlášením politicko-osvětových důstojníků – nejdůležitější duchovní vzpruhu, která jim pomáhala překonávat největší obtíže. Když pak konečně dorazila, byl jí plný poštovní pytel, z něhož se dostalo na každého.

Kdo neměl ve vlasti snoubenku nebo manželku, tomu psali rodiče či přátelé, ale prozíravá vojenská správa se přičinila, aby se dostalo i na vojáky, kteří neměli nikoho. V každé zásilce pošty se nacházelo také několik dopisů adresovaných „Vojákovi na východní frontě“, které posílaly mladé příslušnice Svazu německých dívek. Všechny byly zamilované do Vůdce a nadšeně líčily, jak pod jeho vedením Německo vzkvétá, ale zmiňovaly se také o věcech, nad nimiž se hrdý obránce vlasti sice jen ušklíbl, ale přesto mu zalily duši příjemným teplem: o nových účesech a šatech, o filmech v biografech a sbírkách zimní pomoci, jimiž dávali lidé doma najevo, že na své vojáky nezapomínají a záleží jim na tom, aby jim pobyt v poli co nejvíc ulehčili.

Naivní psaníčka často obsahovala drobné amulety pro štěstí: vylisovaný čtyřlístek nebo pomněnku, vlast-

noručně vyšíváný kapesníček nebo řetízek s madonkou či křížkem. Žádný voják pak už neudělal ani krok bez svého talismanu, a jestliže se mu doopravdy poštěstilo vyváznout z nějakého nebezpečí, přisoudil všechny zásluhy tomuto dárku a modlitbám svého anděla strážného. Z náhodné korespondence se pak někdy vyvinul silný vztah, alespoň pro muže v poli, kteří ochotně podlehlí dojmu, že na ně doma ve vlasti čeká dívka, která všechno jejich strádání na frontě jednoho dne odmění.

* * *

Bylo po večeři, vojáci umyli jídelní misky a příbory v řece – měli nařízeno umývat je v horké vodě u kuchyní, jenže po té jim jídelní náčiní nepříjemně načichlo chlorem. Pak si zapálili cigarety a nedočkavě otevírali dopisy. Nesobecky se dělili o všechny radosti i strasti, o nichž se dočetli.

„Tak můj kluk už má čtyry zuby!“

„No to je toho, můj děda jich má pět!“

„Teta Erna umřela.“

„Upřímnou soustrast! Byla fajn?“

„Jak se to veme. Když sem byl u ní, musel sem se pořád modlit, ale za to mi cestou z kostela vždycky koupila bonbóny. Pralinky a tak.“

„To byla eště dobrá. Moje tety mi jaktěživo nedaly ani cukrovej špalek.“

„Z mého bráchy udělali poručíka.“

„Proboha, a co proved?“

Starostlivě hledali náznaky, jestli se v Německu bombarduje, ale o tom se nikdo neodvážil ani zmínit ve strachu, že by jeho dopis cenzura nepustila. Tuto informaci jim dodaly teprve noviny, které přicházely spolu s poštou. Vítězné titulky o dvaceti nebo padesáti sestřelených vzdušných banditech nutně přiváděly na svět otázky: Podařilo se jich sestřelit dvacet ze sta? Nebo padesát z pěti set? O tom se noviny nikdy nezmiňovaly, jenže vojáci nebyli včerejší.

I kdyby protiletadlová děla a stíhači rozstříleli ve-
třelce na nudle do polévky, některým se jistě podařilo
proniknout nad podniky a města, shodit pumy a tu
a tam také něco zasáhnout. Filmové týdeníky v posled-
ních dvou letech často ukazovaly záběry bombami zni-
čeného Londýna a dalších anglických měst, nebylo tak
těžké si představit, že se dosud nezdeptaná Británie
jednoho dne pokusí o odvetu. Tím spíše, že se poslední
dobou začala do letecké války nad Evropou stále víc
zapojovat i americká letadla.

Spolehlivý dřič Tiemann dostal tři dopisy od ženy,
byla v devátém měsíci a každou chvíli už měla poro-
dit, protože pak už nebude mít dost času a možná ani
sil, jak sdělovala, psala mu předem „do zásoby“. Stej-
ně zdatnou dopisovatelkou byla Klieberova dívka, ješ-
tě ani ne šestnáctiletá panna s přísnými katolickými ro-
diči. Klieber si liboval, jak šikovně si všechno dokázal
zařídít: „Erna mi nebude zahejbat, protože ještě nemá
vůbec ani tušení, co to je.“

„A už ses jí dostal pod sukně?“

„No dovol! O takových věcech džentlmen nikdy ne-
mluví.“

„Aha!“ řekli si veteráni, kteří věděli své.

Zatrpklému Hassemu, který žádnou poštu nečekal,
slavnostně předali dopis od neznámé dívky, adresova-
ný „Některému vojákoví“. Přečetl si jej pouze z povin-
nosti, podruhé se zájmem a při třetím čtení už byl do
pisatelky zamilovaný až po uši.

Poddůstojník Erich Breitner si nejprve přečetl dopis
od matky, voňavou obálku s přikresleným červeným
srdíčkem si nechal na později, aby se mohl ještě aspoň
chvíli těšit. Loni v listopadu byl při kyjevské obkličo-
vací operaci zraněn a během léčení ve vlasti se sezná-
mil s půvabnou rehabilitační sestrou Ursulou, vdovou
po kapitánovi, který padl při tažení ve Francii. Ursule
bylo sedmadvacet, a upřímně řečeno nic lepšího ani
nemohlo tehdy ještě neopeřeného osmnáctiletého dob-
rovolníka potkat. Stala se jeho první milostnou zkuše-

ností, ještě důležitější ale bylo, že představovala jeho nejpevnější pouto s vlastí, dávala všemu jeho snažení pro vlast smysl.

A pokud jde o ten věkový rozdíl, ne nadarmo se říká, že jeden rok na frontě vydá nejméně za pět v civilním životě. Z někdejšího berlínského uličníka se stal muž, který dokázal ušlápnout padesát kilometrů na jediný záťah s plnou polní a kulometem vzor 42 na rameni, důvěrně se znal se smrtí a dovedl se vypořádat se strachem, i když všude kolem něj dopadaly pumy a dělostřelecké granáty, fistulí hvízdaly střely a ocelové střepiny a proti bojové linii se s temným rachotem vyhrnuly ruské tanky, které pěšákovi, tisknoucím hlavu k zemi, připadaly obrovské jako stodoly. To ale zdaleka nebylo ještě všechno: ani v těch nesložitějších situacích neztrácel přehled a i z té nejzapeklitější dokázal najít východisko, jaké by snad nenapadlo nikoho jiného. Bylo jen třeba zapomenout na logiku, protože ta se válečnému poli odjakživa prozíravě vyhýbá.

„Něco novýho?“ zeptal se Ericha Hasse, který si už dvakrát přečetl dopis od neznámé dívky a teď by si o ní chtěl s někým popovídat.

„Ne. Ano. Jak se to vezme,“ řekl poddůstojník a snažil se z matčina dopisu odfouknout velkou sazi, která přiletěla od polní kuchyně. To se mu nepodařilo, a když ji chtěl setřást malíčkem, rozmazal ji na velikost pětifeniku.

„Co bys rád?“

„Ále, znáš to. Napsala mi jedna holka z BDM. Takové ty věci o sobě, jak vypadá a co má ráda. Ale pak taky něco o tom, jak to vypadá v Německu.“

„No a?“

„Víš... jak to říct... Ty části o ní sou fajn. O její rodině, o škole a tak. Jak ale začne psát o Německu, najednou to vypadá, jako kdyby jí to někdo diktoval. Jako kdyby všechny ty holky dostaly nějakýj mustr, kterej musí doslova opsat. Vaše heroické oběti nebu-

dou nikdy zapomenuty.‘ Copak něco takového může napsat šestnáctiletá holka?’“

„No... Tys ve škole nikdy nepsal sloh? *Německo, moje drahá vlast* nebo něco na ten způsob?’“

„Ale to víš, že jo!’“

„A určitě si to napsal tak, abys dostal dobrou známku. Abys tam nacpal všechno, co se po tobě chce. Jestli ještě chodí do školy, možná do toho opsala kus domácí úlohy, aby toho bylo víc.’“

„To je fakt, on ten dopis má osum stránek.’“

„No vidíš! Takže by ti mělo být všechno jasné.’“

„To jo, ale... Jak to doma vypadá *doopravdy*? O tom bych si rád něco přečet. Tyhle ty kecy si můžu přečíst v novinách.’“

Erich měl poměrně jasnou představu o tom, jak to ve vlasti asi vypadá, ale tu si moudře nechal pro sebe. Hasse nevypadal jako provokatér či udavač, běžající s každým získaným poznatkem za politickými důstojníky, v Německu se však odjakživa – a tím spíše ve válce – ze všeho nejvíc vždycky osvědčovalo pravidlo držet hubu a krok. Jestliže i zdi někdy mají uši, jakými naslouchacími orgány by pak asi musely být vybavené tenké příčky latrín, stanové plátno nebo na pohled sice jako kaše husté, ve skutečnosti však značně propustné ovzduší vojenských kantýn? Zlatá poučka veterána, který netoužil skončit svou vojenskou dráhu v trestném praporu, doporučovala pouhými čtyřmi slovy: „*Hubu drž, vlasti služ!*“

„Jak to vypadá doma?’“ Erich ukázal napřaženou rukou kolem sebe. „V tomhle pitomém Krasnodaru sme skoro všechno rozsekali na maděru. Nějaký lidi utekli, pár jich zařvalo, ale většina to přežila a nakonec postaví všechno znovu. A teď si vem, že se v Německu vůbec nebojovalo! Takže jak to tam asi tak může vypadat? Úplně normálně. Lidi maj omezený příděly a v noci je zatemnění, to je asi tak všechno. Pošta chodí, to znamená, že úřady fungujou. A když pracujou úřady, ty už se postarají, aby fungovalo taky všechno ostatní.’“